

**ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
І ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА**

УДК 336.71.658.14(477)

**ВИСОКИЙ РІВЕНЬ
КАПІТАЛІЗАЦІЇ - ОСНОВА
ЗМІЦНЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ
СИСТЕМИ УКРАЇНИ ©**

Л.О. ВДОВЕНКО,
доктор економічних наук, професор
кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця),

О.С. ЧЕРНЕНКО,
кандидат економічних наук,
науковий співробітник
ННЦ “Інститут аграрної економіки”
НААН України
(м. Київ)

У статті аналізуються проблеми банківської системи України, серед яких недостатній рівень капіталізації. Розглянуто підходи до трактування поняття “капіталізація” банків та визначено, що вона є основою зміцнення банківської системи України і відображає спроможність банків повноцінно виконувати функцію фінансового посередництва на ринку.

Здійснено аналіз основних показників діяльності банківської системи України, виявлено тенденції погіршення показників ефективності банківської системи в цілому, зниження рівня капіталізації вітчизняного банківського сектору на кредитному ринку України та посилення ролі іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі.

Розглянуто підходи до оцінки впливу іноземного капіталу на розвиток економіки та визначено внутрішні причини неспроможності банківського сектору. Зроблено висновки, що позиції іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі за обсягами капіталу були потужнішими, ніж за чисельністю фінансових установ, а посилення ролі іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі відбувалося на тлі скорочення загальної чисельності комерційних банків в Україні. Іноземні банківські установи знаходяться у вигіднішому становищі порівняно з вітчизняними банками через наявність капіталу материнських банків, однак, з приходом іноземного банківського капіталу не виправдались очікування щодо зниження вартості банківських послуг, спрямування капіталу в пріоритетні галузі економіки України, тому виникає необхідність у підвищенні рівня концентрації вітчизняного банківського капіталу. Запропоновані шляхи підвищення рівня капіталізації банківської системи.

Ключові слова: капіталізація, банківська система, капітал, регулятивний капітал, кредитний портфель, кредитна політика, субординований борг.

Табл.3. Рис.1. Літ.18.

© Л.О. ВДОВЕНКО, О.С. ЧЕРНЕНКО, 2017

Постановка проблеми. Тенденції глобалізації світового господарства, які спостерігаються упродовж останніх десятиліть, поступово призвели до того, що фінансовий простір загалом і банківська система як його невід'ємна складова зокрема, почали відігравати домінуючу роль у перебігу економічних процесів, визначаючи по суті часові параметри та якісні характеристики економічного циклу [1, с.77].

В умовах трансформаційних змін в економіці України та в контексті мобілізації світового господарства питання капіталізації банківської системи та проблем, пов'язаних з нею, потребують поглибленого вивчення з метою підвищення її рівня до потреб розвитку економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних науковців, які займаються дослідженням проблем, пов'язаних із формуванням власного капіталу банків і підвищенням рівня капіталізації банківської системи, на особливу увагу заслуговують праці З. Васильченко [8], О. Дзюблюк [1], В. Гейця [12], М. Диба [13], В. Коваленко [9], О. Прутська та ін. Разом з тим дослідження ролі капіталізації в зміцненні банківської системи та нарощуванні обсягів кредитування реального сектору економіки залишається актуальним і досі.

Формування цілей статті. Метою наукової статті є аналіз проблем банківської системи України, процесів капіталізації банківських установ та розробка пропозицій щодо підвищення її рівня з метою спроможності повноцінно здійснювати функцію фінансового посередництва на ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема підвищення капіталізації банків може бути розв'язана за умови прискорення ринкових перетворень в економіці, підвищення її ефективності, оздоровлення державних фінансів, зростання прибутковості банківських операцій [2, с.125].

На даний час розвиток банківської системи України залежить від подолання кризових явищ і вирішення основних проблем, що є стримуючими факторами кредитування реального сектору економіки, серед яких виділяємо недостатній рівень капіталізації банківських установ (рис. 1).

Рис. 1. Проблеми банківської системи України*

* Джерело: складено автором на основі [2, с.125]; [3, с.112]; [4, с.188]

Капіталізація є багатогранним і складним феноменом, в тлумаченні якого не склалося єдиного підходу й дотепер.

Так, в Законі України “Про банки і банківську діяльність” капіталізація банку розглядається “як залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов’язань” [5].

У фінансовому словнику А. Завгороднього [6] подано декілька визначень поняття “капіталізація”, а саме: 1) перетворення доданої вартості у вигляді нерозподіленого прибутку в капітал для розширеного виробництва шляхом збільшення активів; 2) процес формування фіктивного капіталу шляхом випуску акцій, облігацій, заставних листів іпотечних банків, інших цінних паперів; 3) процес реалізації майна підприємства для збільшення капіталу; 4) включення відсотка, який нараховується протягом пільгового періоду кредиту, до суми основного боргу з метою звільнення позичальника у цей період від сплати як частини основного боргу, так і відсотків.

Фінансовий словник А.Благодатіна та ін. [7] подає таке тлумачення капіталізації банку: 1) спосіб розподілу, використання прибутку, відповідно до якого весь прибуток або його частина спрямовується на розвиток банку, а не виплачується власникам; 2) спосіб збільшення статутного капіталу банку шляхом перерозподілу власного капіталу банківської установи.

Інші [8] також визначають капіталізацію банку з кількох позицій: 1) збільшення обсягу капіталу; 2) сукупна максимальна вартість акцій та облігацій, які може випустити банк; 3) збільшення вартості банку в зв’язку зі зростанням його ринкової вартості; 4) додатковий випуск акцій з метою збільшення капіталу або спрямування частини доходів (прибутку, дивідендів) на збільшення капіталу банку.

Найбільш вдале, на нашу думку, визначення поняття “капіталізація” запропоноване В. Коваленко [9]: “як комплекс дій, спрямованих на реальне збільшення обсягу капіталу банку шляхом реінвестування отриманого прибутку, залучення грошових коштів та їх еквівалентів ззовні, а також за рахунок консолідації та концентрації. При цьому концентрація капіталу – це збільшення обсягу банківського капіталу шляхом об’єднання капіталів різних власників, а також за рахунок капіталізації доходів, тобто перетворення прибутку у капітал. Консолідація - це злиття, об’єднання фінансових ресурсів декількох банків”.

Таким чином, більшість дослідників капіталізацію визначають як вартісну оцінку капіталу банківської установи, по-перше, з точки зору витрат на його створення (відновлення) або його спроможності створювати додану вартість.

Незважаючи на розмаїття підходів до трактування поняття “капіталізація банків”, спільним у цих визначеннях є зв’язок капіталізації з капіталом.

Капіталізація пов’язана із стабільністю функціонування банківського сектору, що відображає спроможність банків виконувати свої фінансові зобов’язання – з точки зору можливості надання кредиту, тобто повноцінно здійснювати функцію фінансового посередництва на ринку.

Рівень капіталізації банківської системи є визначальним фактором стану розвитку економіки, а високий рівень капіталізації банківських установ є основою зміцнення банківської системи України в цілому, підвищення надійності, стійкості, платоспроможності банківських установ зокрема.

Основним макроекономічним показником оцінки капіталізації банківської системи є динаміка відношення капіталу банківських установ до ВВП (табл. 1).

Таблиця 1

Рівень капіталізації банківської системи України*

Показники	Станом на 01.01:							
	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
ВВП, млн. грн.	720731	948056	913345	1082569	1302079	1408889	1566728	1979458
Темпи збільшення (зменшення), %	132	132	96	119	120	108	111,2	126,3
Капітал банків, млн. грн.	69578	119263	115175	137725	155487	169320	192599	148023
Темпи збільшення (зменшення), %	164	171	97	120	113	109	113,7	76,9
Відношення капіталу банків до ВВП, %	10	13	13	13	12	12	12,3	7,5

*розраховано за даними офіційного сайту НБУ

Вважається, що для підтримання дієздатності банківської системи обсяг капіталу банків має становити не менш, як 5–7% ВВП. Впродовж 2007-2014 рр. темпи зростання капіталу банківської системи України стабільно перевищували темпи зростання ВВП, хоча ця тенденція не мала продовження у 2015 р. (темп зростання капіталу становить 76,9% проти 126,3% темпу зростання ВВП). Крім того, значення показника відношення капіталу банків до ВВП в 2015 р. скоротилось до 7,5% проти 12% в 2012–2014 рр.

Впродовж останніх років зменшився показник достатності (адекватності) регулятивного капіталу банківської системи та скорочуються темпи зростання капіталу в цілому. Разом з тим спостерігається зростання частки іноземного капіталу в статутному капіталі банків з 32,5% у 2015 р. (на початок року) до 43,3% у 2016р. (на початок року) (табл.2).

На кредитному ринку України іноземні банківські установи знаходяться у вигіднішому становищі порівняно з вітчизняними банками через наявність капіталу материнських банків, що забезпечило їх фінансову стійкість в кризовий період, зростанню конкуренції між ними заважає, перш за все, недостатній рівень капіталізації вітчизняного банківського сектору. Однак, не виправдались очікування щодо зниження вартості банківських послуг з приходом іноземного банківського капіталу на кредитний ринок України, що є важливим стримуючим чинником поліпшення кредитного забезпечення реального сектору економіки.

Таблиця 2

Динаміка основних показників діяльності банківської системи*

Показники	01.01. 2009 р.	01.01. 2010 р.	01.01. 2011 р.	01.01. 2012 р.	01.01. 2013 р.	01.01. 2014 р.	01.01. 2015 р.	01.01. 2016 р.
Кількість банків, що мають банківську ліцензію	184	182	176	176	176	180	163	117
З них з іноземним капіталом	53	51	55	53	53	49	51	41
Частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків, %	36,7	35,8	40,6	41,9	39,5	34,0	32,5	43,3
Активи, всього, млн грн.	926086	880302	942088	1054280	1127192	1278095	1316852	12543589
Пасиви, всього	926086	880302	942088	1054280	1127192	1278095	1316852	1254385
Капітал	119263	115175	137725	155487	169320	192599	148023	103713
Темпи зростання капіталу, % до попереднього року	-	96,6	119,6	112,9	108,9	113,7	76,9	70,1
Зобов'язання банків:	806823	765127	804363	898793	957872	1085496	1168829	1150672
Регулятивний капітал, млн. грн.	123066	135802	160897	178454	178909	204976	188949	130974
Достатність (адекватність) регулятивного капіталу (Н2), %	18,08	20,83	18,90	18,06	18,26	15,60	13,81	12,74
Доходи, млн грн.	122580	142995	136848	142778	150449	168888	210201	199193
Витрати, млн. грн.	115276	181445	149875	150486	145550	167452	263167	265793
Результат діяльності, млн.грн.	7304	-38450	-13027	-7708	4899	1436	-52967	-66600
Рентабельність активів, %	1,03	-4,38	-1,45	-0,76	0,45	0,12	-4,07	-5,46
Рентабельність капіталу, %	8,51	-32,52	-10,19	-5,27	3,03	0,81	-30,46	-51,91

* Джерело: розраховано за даними управління аналізу діяльності системи банків департаменту нормативно-методологічного забезпечення банківського регулювання та нагляду НБУ [Вісник НБУ.- №3.- 2015. с.57]

Згідно з офіційними даними Національного банку України (НБУ) станом на 1 лютого 2016 р. в Україні нараховувалося 116 банків за виключенням неплатоспроможних (станом на 1 січня 2016 р. – 117 банків), у тому числі 41 банк – з іноземним капіталом, в тому числі у 17 фінансових установах іноземцям належало 100% капіталу. Позиції іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі за обсягами капіталу були потужнішими, ніж за чисельністю фінансових установ. Зокрема, станом на 1 лютого 2016 р. частка іноземного капіталу в сукупному статутному капіталі всіх банків-резидентів України становила 42,8% (станом на

1 січня 2016 р. – 43,3%), тоді як за чисельністю фінансових установ з участю іноземного капіталу – 35,3%, у тому числі зі 100 % іноземного капіталу – 14,7%. Тобто, в Україні банки з іноземним капіталом у фінансовому плані, у цілому, потужніші, ніж банки із суто українським капіталом.

Останнім часом роль іноземного капіталу в українській банківській системі в цілому зростала, відбувалося підвищення рівня концентрації капіталу у банках, які в Україні повністю або частково належали іноземцям. Так, станом на 1 січня 2015 р. частка іноземного капіталу в сукупному статутному капіталі всіх банків-резидентів України становила 32,5%, а частка всіх банків з іноземним капіталом у загальній чисельності банків України – 31,3%, у тому числі частка фінансових установ зі 100% іноземного капіталу – 11,7%.

Посилення ролі іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі відбувалося на тлі скорочення загальної чисельності комерційних банків в Україні. Зростання частки іноземного капіталу в сукупному статутному капіталі банківської системи України відбувалося переважно за рахунок експансії російських банків.

Фахівці Асоціації українських банків України зазначають, що зростання іноземного капіталу провокує певні фрагментарні процеси, які заважають подальшому розвитку банківського сектора України, при цьому експерти визначають внутрішні причини функціональної неспроможності за кожним фрагментом банківської системи України (табл. 3).

Таблиця 3

Внутрішні причини неспроможності банківського сектору*

Банки з українським капіталом	Банки з іноземним капіталом
<ul style="list-style-type: none"> - неякісні кредитні портфелі банків через втручання органів влади в кредитну політику банків з метою розв'язання поточних фінансових проблем бюджету; - невизначеність державної політики щодо подолання економічної кризи та нез'ясованість ролі державних банків в економічних процесах 	<ul style="list-style-type: none"> - невідповідність їх присутності в Україні стратегічним цілям; - технологічна неспроможність кредитувати вітчизняну економіку; - проблеми з фондуванням від материнських банків

* Джерело: [11]

Оцінка впливу іноземного капіталу в банківській системі на розвиток економіки України відрізняються різними підходами. Так, В. Геєць [12], окрім чинників корисності розширення допуску іноземного капіталу до вітчизняної банківської системи, відмічає, що його прихід несе серйозні загрози не лише для розвитку ринку банківських послуг, а й для вітчизняної економіки в цілому. Йдеться про ризики “залежного розвитку”, загрозу обвальної глобалізації, втрати економічного суверенітету тощо.

Однією із негативних наслідків функціонування банків із іноземним капіталом є наявність прикладів «відмежування материнських банків від проблем своїх дочірніх структур у випадках настання критичної ситуації з такими структурами в інших країнах. Відмежування може мати різні причини, але результати для нас завжди будуть негативними» [13, с.20].

На думку М. Огерчук [14, с.126–127] кредитна політика банків з іноземним капіталом ”орієнтована на розвиток лише тих секторів економіки, що мають порівняно високі прибутки і не створюють конкурентних загроз зарубіжним компаніям... експансія іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі супроводжується значним переліком ризиків для банківського сектору та економіки України в цілому, оскільки іноземні банки в Україні ставлять собі за мету здебільшого власні інтереси, не здійснюючи істотного позитивного впливу на економічний розвиток України та ефективність функціонування всієї банківської системи в цілому”.

Підтвердженням цього є те, що за підсумками 2015 р. (станом на 01.01.2016 р.) рентабельність активів банківських установ становила (-5,46%), рентабельність капіталу (-51,91%), від’ємний фінансовий результат діяльності банків (-66600 млн грн), що не дає можливості підвищувати рівень капіталізації банківських установ.

Разом з тим Р. Корнилюк [15, с.57] відмічає, що ”...під час кризи іноземні банки забезпечили фінансову стійкість банківської системи України шляхом збереження внутрішньо корпоративного припливу дефіцитних капітальних і кредитних коштів”. Таку ж думку підтримує І. Івасів [16, с.90], однак зазначає, що ”іноземні банки не виправдали очікувань щодо зниження відсоткових ставок, підвищення прибутковості, оскільки діяли передусім у власних комерційних інтересах”.

Загострення конкуренції з боку іноземних банків на вітчизняному ринку має суперечливий вплив на розвиток банківського сектору. З одного боку, іноземні інвестиції в банківській системі важливі з погляду надходжень додаткових фінансових ресурсів, нових банківських технологій, підтримки конкуренції між банками тощо. З іншого боку, прихід в Україну іноземних філій, діяльність яких регулюється розміром капіталу материнського банку, ставить іноземні банківські установи у задалегідь вигідніше становище, і українські банки не можуть скласти їм адекватну конкуренцію. Так, активи та капітал усієї банківської системи України є меншими від середнього європейського банку [17, с.23–30].

Отже, присутність іноземного капіталу в банківському секторі України не принесли позитивних очікувань щодо спрямування його в пріоритетні для України галузі економіки, тому вся надія на підвищення рівня концентрації вітчизняного банківського капіталу.

На думку фахівців Асоціації українських банків для того, щоб банківська система України здатна була виконувати свої базові функції, треба ”позбутися розчленування банківської системи і зробити її цілісною щодо свого призначення, щоб кожен окремий банк і всі разом працювали в одному напрямі – забезпечення фінансовими ресурсами української економіки, отримуючи при тому свої прибутки” [11].

Останнім часом регулятор застосовує дії, спрямовані на стабілізацію банківської системи, зокрема, НБУ проведено стрес-тестування 35 найбільших банків та встановлено, що декапіталізації потребують 18 установ на загальну суму 66 млрд грн. НБУ підвищив вимоги до капіталу нових банків до 500 млн грн та затвердив план підвищення власного капіталу з мінімального – 120 млн грн, до 500 млн грн: мінімальний розмір регулятивного капіталу банку (Н1), що отримав банківську ліцензію до 11 липня 2014 року, має становити: 120 мільйонів гривень – до 10 липня 2017 року; 150 мільйонів гривень – з 11 липня 2017 року; 200 мільйонів

гривень – з 11 липня 2018 року; 250 мільйонів гривень – з 11 липня 2019 року; 300 мільйонів гривень – з 11 липня 2020 року; 350 мільйонів гривень – з 11 липня 2021 року; 400 мільйонів гривень – з 11 липня 2022 року; 450 мільйонів гривень – з 11 липня 2023 року; 500 мільйонів гривень – з 11 липня 2024 року [18].

Капітал банку, як економічна ресурсна складова, є не лише джерелом проведення активних операцій, а й інструментом зміцнення довіри з боку клієнтів, вкладників і кредиторів до конкретної банківської установи.

Рівень банківського капіталу залежить від ринкових кредитних і депозитних ставок. Чим вищі відсоткові ставки за депозитами, тим вища пропозиція грошей від населення, що призводить до зростання обсягів залучених капіталів банків і підвищення темпів зростання сукупного банківського капіталу [4, с.191].

Як свідчать дані таблиці 2, впродовж 2013-2015 рр. спостерігається тенденція скорочення обсягу сукупного капіталу банківської системи України у 1,9 раза та зниження темпів зростання капіталу з 113,7% у 2013 р. до 70,1% у 2015 р. Проблемою у функціонуванні банківської системи України є і те, що у сукупних активах банків у 945,5 млрд грн їх власний капітал складає лише 141,8 млрд грн (15%). Така ситуація формує підвищений ризик рейдерських атак на банки – у рейдерів завжди є спокуса отримати величезні активи за мізерну ціну” [13, с.20].

Коваленко В.В. [4, с.193] з-поміж інших одним із шляхів вирішення проблеми капіталізації та концентрації банківського капіталу вбачає ”розробку комплексу обмежень у процесі залучення іноземного капіталу в банківську систему країни”.

Одним із підходів до нарощення капіталу банків є консолідація капіталу в результаті злиття та поглинання банків, стратегія яких є апробованою банківськими системами більшості країн із розвинутою ринковою економікою.

Підвищенню капіталізації банківської системи України заважають жорсткі вимоги до мінімального обсягу капіталу банків, що не дають змоги приходу на ринок новим вітчизняним банкам; небажання використовувати об’єднання і злиття через втрату впливу на прийняття рішень; нерозвиненість фондового ринку стримує інвесторів вкладати кошти в капітал.

Висновки. Отже, однією з проблем вітчизняної банківської системи є підтримка її стабільності, надійності та ефективності, завдяки чому банки можуть виконувати свої функції із забезпечення економіки достатнім обсягом фінансових ресурсів. Основою зміцнення банківської системи України є забезпечення високого рівня капіталізації, яку визначають, як вартісну оцінку капіталу банківської установи, що відображає спроможність банків виконувати свої фінансові зобов’язання з точки зору можливості надання кредиту.

Однак, зниження рівня капіталізації та невідповідність потребам економічного зростання спонукають до пошуку напрямків підвищення ефективності функціонування вітчизняного банківського капіталу шляхом забезпечення стабільності нормативної бази регулятора, вдосконалення механізмів рефінансування банківських установ та існуючої системи резервування ними коштів; регулювання банківської діяльності з метою мінімізації кредитних ризиків; удосконалення діяльності валютного і підвищення ролі фондового ринку; розробки заходів, спрямованих на припинення впливу депозитів і мобілізацію нових залучених коштів в банківських установах; запровадження механізму докапіталізації найбільших банківських установ; продовження дій щодо виходу з кредитного ринку неплатоспроможних банківських установ.

Ефективність подальшого процесу капіталізації банківської системи України залежить від тих методів і форм управління капіталом, що використовуватимуть як НБУ, так і самі банківські установи як основні фінансові посередники в кредитному забезпеченні реального сектору економіки.

Список використаних джерел

1. Дзюблюк О. Розвиток банківського сектору в умовах деформації світового фінансового простору / О. Дзюблюк // Розвиток банківського сектору в умовах деформації світового фінансового простору. – Вісник НБУ. – 2011. – №10. – С.76-84.
2. Шелудько Н. М. Роль банківської системи у стимулюванні економічного зростання / Н.М. Шелудько // Фінанси України. – 2002. – №3. – С.120-128.
3. Гриценко Л. Л. Банківська система України: сучасний стан і напрямки розвитку / Л.Л. Гриценко, Є.Ю. Онопрієнко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №10(112). – С.111-116.
4. Коваленко В. В. Оцінювання впливу монетарної і регулятивної політики центрального банку на банківський капітал / В.В. Коваленко, Б.А. Дадашев // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №9 (135). – С.186-193.
5. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 07.12.2000 № 2121–III. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
6. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту “Львівська політехніка”, 2005. – 714 с.
7. Благодатин А. А. Финансовый словарь / А. А. Благодатин, А. М. Лозовский, Б. А. Райзбер. – М. : ИНФРА-М, 2006. – IV. 378 с..
8. Васильченко З. М. Капіталізація банків України: сучасний стан та проблеми нарощення / З.М. Васильченко, І.В. Доманецький // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики [зб.наук.праць]. – 2013. – Випуск 1 (14). – С. 3-10.
9. Коваленко В.В. Капіталізація банків : методи оцінки та напрями підвищення / Коваленко В.В., К.Ф. Черкашина. – Суми: 2010. – 152 с.
10. Осадчий Є.С. Капіталізація банківської системи як чинник підвищення надійності економіки України / Є.С. Осадчий // Фінанси України. – 2008. – №6. – С. 77-88.
11. Аналітична записка «Уроки банківської кризи 2008–2009 років і шляхи стратегічної трансформації банківської галузі України» [Електронний ресурс] / Експертна група і Інформаційно-аналітичний центр АУБ. – Режим доступу: <http://aub.org.ua/>.
12. Геєць В. М. Іноземний капітал у банківській системі України / В.М.Геєць // Дзеркало тижня. – 2006. – №26(605).
13. Диба М. Безпека банківської діяльності та умови її організації в Україні / Михайло Диба, Світлана Яременко // Банківська справа. – 2012. – №1. – С. 13-23.
14. Огерчук М. О. Особливості діяльності банків з іноземним капіталом / М.О.Огерчук // Регіональна економіка. – 2012. – №3(65). – С.121-129.
15. Корнилюк Р. Вплив іноземних банків на розвиток кредитного ринку України / Р.Корнилюк // Банківська справа. – 2011. – № 4(98). – С. 50–59.
16. Івасів І. Вплив іноземних банків на банківську систему України / І.Івасів, Р.Корнилюк Вплив іноземних банків на банківську систему України // Вісник НБУ. – 2011. – №10 (188). – С.84-91.

17. Филюк Г. Формування конкурентного середовища в банківському секторі / Г. Филюк // Банківська справа. – 2011. – №2. – С.23–30.

18. Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління НБУ від 17.11.2014 р. № 723 – [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Список використаних джерел у транслітерації / References

1. Dziubliuk O. Rozvytok bankivskoho sektoru v umovakh deformatsii svitovoho finansovoho prostoru / O. Dziubliuk // Rozvytok bankivskoho sektoru v umovakh deformatsii svitovoho finansovoho prostoru. – Visnyk NBU. – 2011. – №10. – С.76-84.

2. Sheludko N. M. Rol bankivskoi systemy u stymuliuванні ekonomichnoho zrostannia / N.M. Sheludko // Finansy Ukrainy. – 2002. – №3. – С.120-128.

3. Hrytsenko L. L. Bankivska systema Ukrainy: suchasnyi stan i napriamky rozvytku / L.L. Hrytsenko, Ye.Iu. Onopriienko // Aktualni problemy ekonomiky. – 2010. – №10(112). – С.111-116.

4. Kovalenko V.V. Otsiniuvannia vplyvu monetarnoi i rehuliatyvnoi polityky tsentralnoho banku na bankivskiy kapital / V.V. Kovalenko, B.A. Dadashev // Aktualni problemy ekonomiky. – 2012. – №9 (135). – С.186-193.

5. Pro banky i bankivsku diialnist [Elektronnyi resurs]: Zakon Ukrainy vid 07.12.2000 № 2121–III. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

6. Zahorodnii A. H. Finansovo-ekonomichni slovyk / A. H. Zahorodnii, H.L. Vozniuk. – Lviv : Vyd-vo Nats. un-tu “Lvivska politekhnik”, 2005. – 714 s.

7. Blahodatyn A. A. Fynansovyi slovar / A. A. Blahodatyn, A. M. Lozovskyi, B. A. Raizber. – M. : YNFRA-M, 2006. – IV. 378 s..

8. Vasylychenko Z. M. Kapitalizatsiia bankiv Ukrainy: suchasnyi stan ta problemy naroshchennia / Z.M. Vasylychenko, I.V. Domanetskyi // Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky [zb.nauk.prats]. – 2013. – Vypusk 1 (14). – С. 3-10.

9. Kovalenko V.V. Kapitalizatsiia bankiv : metody otsinky ta napriamy pidvyshchennia / Kovalenko V.V., K.F. Cherkashyna. – Sumy: 2010. – 152 s.

10. Osadchyi Ye.S. Kapitalizatsiia bankivskoi systemy yak chynnyk pidvyshchennia nadiinosti ekonomiky Ukrainy / Ye.S. Osadchyi // Finansy Ukrainy. – 2008. – №6. – С. 77-88.

11. Analychna zapyska «Uroky bankivskoi kryzy 2008–2009 rokiv i shliakhy strateichnoi transformatsii bankivskoi haluzi Ukrainy» [Elektronnyi resurs] / Ekspertna hrupa i Informatsiino-analychnyi tsentr AUB. – Rezhym dostupu: <http://aub.org.ua/>.

12. Heiets V. M. Inozemnyi kapital u bankivskii systemi Ukrainy / V.M.Heiets // Dzerkalo tyzhnia. – 2006. – №26(605).

13. Dyba M. Bezpeka bankivskoi diialnosti ta umovy yii orhanizatsii v Ukraini / Mykhailo Dyba, Svitlana Yaremenko // Bankivska справа. – 2012. – №1. – С. 13-23.

14. Oherchuk M. O. Osoblyvosti diialnosti bankiv z inozemnym kapitalom / M.O.Oherchuk // Rehionalna ekonomika. – 2012. – №3(65). – С.121-129.

15. Kornyliuk R. Vplyv inozemnykh bankiv na rozvytok kredytnoho rynku Ukrainy / R.Kornyliuk // Bankivska справа. – 2011. – № 4(98). – С. 50–59.

16. Ivasiv I. Vplyv inozemnykh bankiv na bankivsku systemu Ukrainy / I.Ivasiv, R.Kornyliuk Vplyv inozemnykh bankiv na bankivsku systemu Ukrainy // Visnyk NBU. – 2011. – №10 (188). – С.84-91.

17. Fyliuk H. Formuvannia konkurentnoho seredovyscha v bankivskomu sektori / H. Fyliuk // Bankivska sprava .– 2011.– №2.– S.23–30.

18. Pro zatverdzhennia Zmin do Instruksii pro poriadok rehuliuвання diialnosti bankiv v Ukraini : Postanova Pravlinnia NBU vid 17.11.2014 r. № 723 – [Elektronnyi resurs]: Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

ANNOTATION
HIGH LEVEL OF CAPITALIZATION - THE BASIS OF STRENGTHENING THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE

VDOVENKO Larisa,
Doctor of Economic Sciences,
Professor of the Department of Finance,
Banking and Insurance,
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia),

CHERNENKO Olga,
Candidate of Economic Sciences, Research Scientist,
NSC "Institute of Agrarian Economics" of NAAS of Ukraine
(Kyiv)

The article analyzes the problems of the banking system of Ukraine, including the insufficient level of capitalization. The approaches to the interpretation of the concept "capitalization of banks" are considered. Capitalization is determined as the basis for strengthening the banking system of Ukraine and reflects the ability of banks to fully perform the function of financial intermediation in the market.

The analysis of the main indicators of the banking system of Ukraine reveals tendencies of deterioration of efficiency indicators of the banking system as a whole and reduce the level of capitalization of the domestic banking sector on the credit market of Ukraine and strengthening the role of foreign capital in domestic banking system.

The approaches to assessing the impact of foreign capital on economic development of the banking sector. It is concluded that the position of foreign capital in domestic banking system in terms of capital was more powerful than a number of financial institutions, strengthening the role of foreign capital in domestic banking system occurred on the background of reduction of total number of commercial banks in Ukraine. Foreign banking institutions have better positions compared to domestic banks due to the availability of parent banks' capital. However, the arrival of foreign banking capital did not meet expectations for reducing the cost of banking services and investing the foreign capital in the economy of Ukraine, therefore there is a need to increase the level of concentration of the domestic banking capital. Ways of increasing the capitalization level of the banking system are proposed.

Key words: capitalization, banking system, capital, regulatory capital, credit portfolio, credit policy, subordinated debt

Tabl. 3. Fig.1. Lit. 18.

**АННОТАЦИЯ
ВЫСОКИЙ УРОВЕНЬ КАПИТАЛИЗАЦИИ - ОСНОВА УКРЕПЛЕНИЯ
БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ**

***ВДОВЕНКО Лариса Александровна,
доктор экономических наук,
профессор кафедры финансов,
банковского дела и страхования,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница),***

***ЧЕРНЕНКО Ольга Сергеевна,
кандидат экономических наук, научный сотрудник,
Национальный научный центр "Институт аграрной экономики"
Национальной академии аграрных наук Украины
(г. Киев)***

В статье анализируются проблемы банковской системы Украины, среди которых - недостаточный уровень капитализации. Рассмотрены подходы к трактовке понятия «капитализация банков» и определено, что она является основой укрепления банковской системы Украины и отражает способность банков полноценно выполнять функцию финансового посредничества на рынке.

Осуществлен анализ основных показателей деятельности банковской системы Украины, выявлены тенденции ухудшения показателей эффективности банковской системы в целом и снижение уровня капитализации отечественного банковского сектора на кредитном рынке Украины, а также усиление роли иностранного капитала в отечественной банковской системе.

Рассмотрены подходы к оценке влияния иностранного капитала на развитие экономики и определены внутренние причины несостоятельности банковского сектора. Сделаны выводы, что позиции иностранного капитала в отечественной банковской системе по объемам капитала были более мощными, чем по численности финансовых учреждений; усиление роли иностранного капитала в отечественной банковской системе происходило на фоне сокращения общей численности коммерческих банков в Украине. Иностранные банковские учреждения находятся в более выгодном положении по сравнению с отечественными банками из-за доступности материнского капитала банков, однако, с приходом иностранного банковского капитала не оправдались надежды на снижение стоимости банковских услуг, на направление иностранного капитала в приоритетные отрасли экономики Украины, поэтому необходимо повысить уровень концентрации отечественного банковского капитала. Предложены пути повышения уровня капитализации банковской системы.

Ключевые слова: капитализация, банковская система, капитал, регулятивный капитал, кредитный портфель, кредитная политика, субординированный долг.

Табл.3. Рис.1. Лит.18.

Інформація про авторів

ВДОВЕНКО Лариса Олександрівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: vdovenko_larisa@mail.ru).

ЧЕРНЕНКО Ольга Сергіївна – кандидат економічних наук, науковий співробітник, ННЦ "Інститут аграрної економіки" НААН України (03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10, e-mail: vd_olichka@mail.ru).

VDOVENKO Larysa – Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, Soniachna str. 3, e-mail: vdovenko_larisa@mail.ru).

CHERNENKO Olga – Candidate of Economic Sciences, Research Scientist, National Scientific Center "Institute of Agrarian Economy" of NAAS of Ukraine (03127, Kyiv, Heroiv Oborony str, 10, e-mail: vd_olichka@mail.ru).

ВДОВЕНКО Лариса Александровна - доктор экономических наук, доцент, профессор кафедры финансов, банковского дела и страхования, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Сонячна, 3, e-mail: vdovenko_larisa@mail.ru).

ЧЕРНЕНКО Ольга Сергеевна - кандидат экономических наук, научный сотрудник, Национальный научный центр "Институт аграрной экономики" Национальной академии аграрных наук Украины (03127, г. Киев, ул. Героев Обороны, 10, e-mail: vd_olichka@mail.ru).

